

HINK/STAP/
SPRONG

**FONDS
PODIUM
KUNSTEN**
PERFORMING
ARTS FUND **NL**

Weten wat er speelt, is voor het Fonds Podiumkunsten van het grootste belang. En in onze sector speelt er van alles. Kijk alleen hoe makers zich de afgelopen jaren inspannen om bruggen te slaan in de samenleving. Dit magazine wil ook een brug slaan, tussen de huidige en de komende Kunstenplanperiode. Alle grote thema's die in de sector spelen, passeren de revue: de relatie tussen stad en regio, de situatie op de arbeidsmarkt, de spanning tussen vraag en aanbod, de grote onderwerpen diversiteit en inclusiviteit. In het licht van dat laatste stellen we twee matchmakers voor, die nieuwe makers de weg wijzen naar de landelijke fondsen. Onder het motto 'Fair Practice?'

Doe normaal! leggen Henk Vinken en Philip Geelkerken niet alleen de vinger op een zere plek, maar wijzen ze ons ook de weg richting oplossingen. Als Fonds voelen we ons zeker aangesproken door hun pleidooi voor de rol die wij kunnen spelen. Laten we in elk geval met elkaar verzilveren dat er nu een gewillig oor voor dit onderwerp is bij de politiek. Mooi ook om te zien hoe het gesprek tussen Eric de Vroedt en Eva Middelhoff begint bij de kloof tussen Randstad en periferie om te eindigen met een gemeenschappelijk pleidooi voor meer onderlinge samenwerking en een wendbaar Fonds. Toen ik het las, kwam het woord 'wildcards' in me op. Je zou een paar keer per jaar een open call kunnen doen en plannen laten pitchen.

We stemmen onze regelingen natuurlijk voortdurend af op de dynamische sector. Hoe dat gaat? Jenny Mijnhijmer en Dennis Stam trekken het gordijn voor je weg en vertellen hoe #NieuweStukken en Upstream: Music tot stand kwamen. Intussen wachten we in spanning af welke accenten de minister gaat leggen in de verdeling van de budgetten. De politiek zet graag in op talentontwikkeling, zeg maar de hink. Ook de sprong, de top, is verzekerd van aandacht. De stap daartussen, van de makers die net op de markt komen kijken, wil nog wel eens onderbelicht blijven. Wie het Fonds volgt, weet dat wij er onvermoeibaar voor pleiten dat juist deze smaakmakers en beeldbepalers van de toekomst voldoende ruimte krijgen. De praktijk vormt het beste bewijs dat dit loont. Toonaangevende artistiek leiders die nu in de Culturele Basisinfra-

structuur (BIS) zitten, hebben de kans gekregen om door te stromen. Aan mensen als Eric de Vroedt en Thibaut Delpout zien we hoe mooi de 'vaten' van de Fondssubsidies en de BIS communiceren. Nu hoeft en kan niet iedereen artistiek leider bij een BIS-gezelschap worden. Je kunt ook prima met je eigen gezelschap een plek in het bestel vinden. En vergis je niet, bijna alle gezelschappen die wij meerjarig subsidiëren trekken het hele land door. Die gelaagdheid past helemaal bij Nederland. We hebben een sterke traditie van artistieke diversiteit. De kernfuncties zijn gewaarborgd in de BIS, maar daarnaast is er een grote groep

makers en instellingen met een eigen artistieke signatuur die van landelijke betekenis zijn. Binnen die groep is er een gezonde creatieve competitie gaande, waarin we ons echt onderscheiden van andere landen. Hier maken we ons sterk voor, zonder onderscheid te maken tussen groot en klein. Dat zie je goed aan de gehonoreerde projecten die we in dit magazine belichten: van individuele musicus tot een interdisciplinair collectief. Het resultaat: de fijnmazige, typisch Nederlandse maakcultuur. Die stelt kunstenaars in staat om via de hink

van de talentontwikkeling de stap te zetten naar de professionele praktijk. Laten we daar alsjeblieft zuinig op zijn. Want dan blijft het mogelijk om naar de top van je kunnen te springen.

Henriëtte Post
directeur-bestuurder Fonds Podiumkunsten

FOTO: EDWIN WEERS

HINKSTAPSPRONG19

FONDS PODIUMKUNSTEN

HINK/STAP/SPRONG

INHOUD

4
2018: WAAR WAREN DE
PODIUMKUNSTEN?

7
15
23
CULTURELE
STAPPENTELLER
FONDSMEDEWERKERS

6
14
22
30
HINKSTAPGESPRONGEN:
PROJECTEN 2018

8
EXPERTS EERLIJK OVER
FAIR PRACTICE

18
VER VOORBIJ DE KLOOF:
ERIC DE VROEDT EN EVA MIDDELHOFF

24
KERSVERS: #NIEUWSTUKKEN &
UPSTREAM: MUSIC

12
28
MATCH MADE &
MATCHMAKER

16
DUTCH PERFORMING
ARTS: FRANSE
DUBBELSLAG

27
FONDS WAS HERE

PODIUM KUNSTEN IN HET HELE LAND

IN HEEL NEDERLAND VINDEN VOORSTELLINGEN EN CONCERTEN PLAATS DIE ZIJN GEREALISEERD MET SUBSIDIE VAN HET FONDS PODIUMKUNSTEN. GEZELSCHAPPEN EN ENSEMBLES REIZEN MET HUN PRODUCTIES DOOR HET HELE LAND. IN ALLE PROVINCIES WORDEN PODIA EN FESTIVALS ONDERSTEUND.

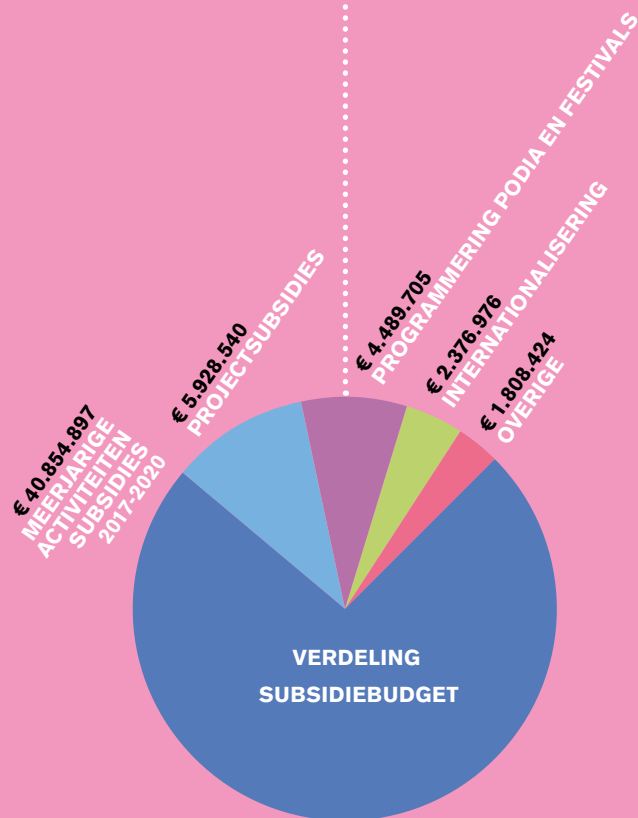
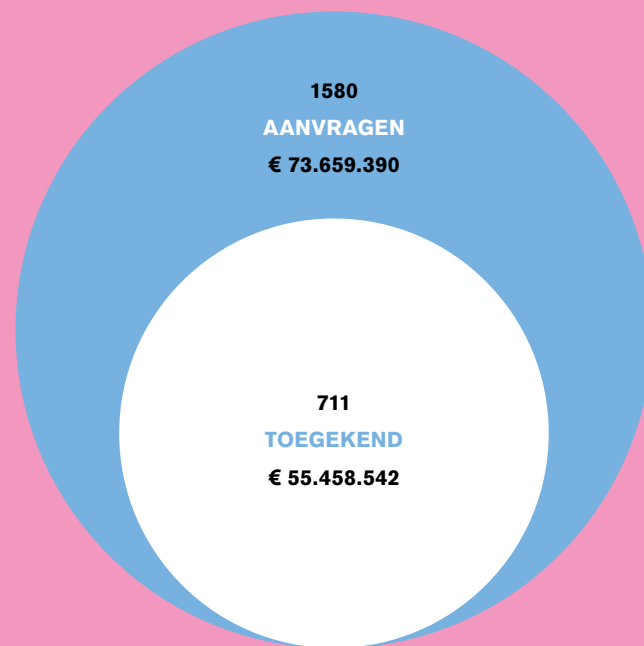
Het Fonds Podiumkunsten is het grootste publieke cultuurfonds voor muziek, muziektheater, dans, theater en festivals in Nederland. Vanuit onze passie voor professionele podiumkunsten werken we aan een bloeiende podiumkunstsector en volgen we ontwikkelingen in de sector van dichtbij. Dit doen we met subsidies voor professionele podiumkunsten en door kunstenaars, organisaties en bestuurders met elkaar te verbinden.

Het Fonds werkt in opdracht van de Rijksoverheid en heeft jaarlijks 62 miljoen euro beschikbaar. Op deskundige en zorgvuldige wijze subsidiëren we gemiddeld meer dan 850 individuele kunstenaars, groepen, podia en festivals per jaar met verschillende regelingen. Een grote groep onafhankelijke deskundigen adviseert ons hierbij.

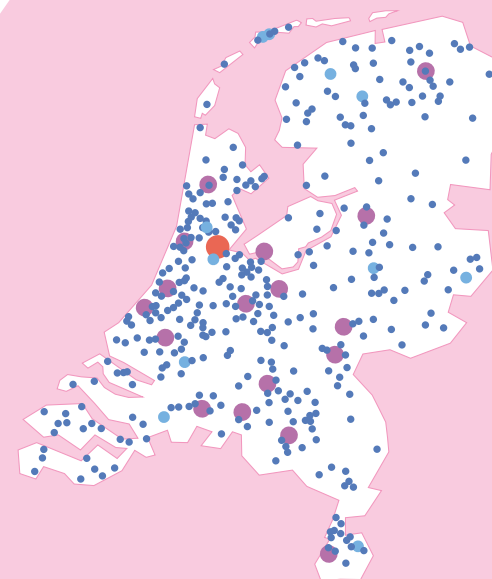
In het jaarverslag 2018 geven we een overzicht van de resultaten van al onze regelingen.

Kijk op fondspodiumkunsten.nl/jaarverslag_2018.

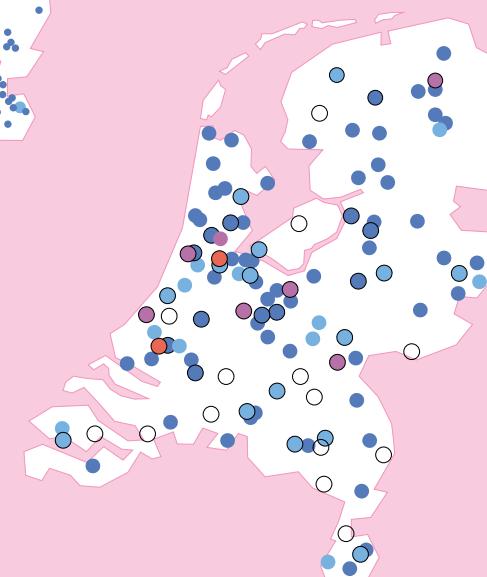
TOTAAL
INCLUSIEF MEERJARIGE SUBSIDIES

CIJFERS 2018

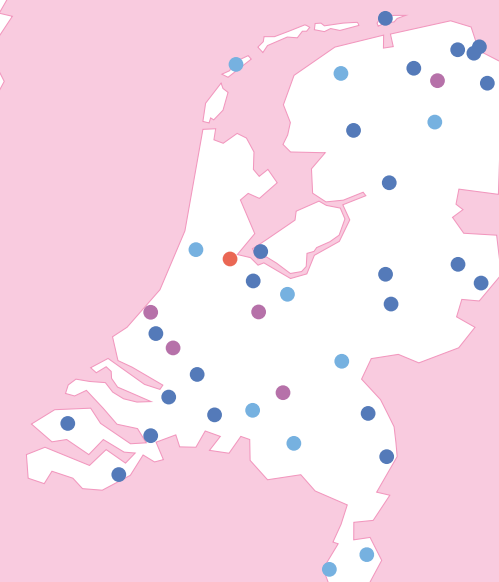

Podiumkunstinstanties die door het Fonds Podiumkunsten meerjarig worden ondersteund, spelen hun voorstellingen verspreid over het land.

Kernpodia (poppodia)

Het Fonds Podiumkunsten ondersteunt schouwburgen, concertzalen, poppodia en overige speellocaties van diverse omvang verspreid door het land.

Het Fonds Podiumkunsten ondersteunt festivals verspreid door het land.

URBAN DANS VOORBIJ DE HYPE

EEN BRUG SLAAN TUSSEN **HIPHOP** EN **THEATER**. DAT IS DE MISSIE VAN **MIND UR STEP**, EEN TWEEJARIG COACHINGSTRAJECT VOOR URBAN DANCERS DIE AMBITIES HEBBEN ALS CHOREOGRAAF. HET PROJECT GING IN 2017 VAN START EN ER DEDEN VIJF ORGANISATIES, DRIE CHOREOGRAFEN EN ELF DANCERS UIT VIER LANDEN MEE. 'DAT INTERNATIONALE KARAKTER HEEFT MEERWAARDE,' VINDT **JADE SCHIFF** VAN ROOTS & ROUTES, DE STICHTING DIE HET TRAJECT COÖRDINEERT. OM MIND UR STEP TE REALISEREN DEED ROOTS & ROUTES VOOR HET EERST EEN AANVRAAG BIJ HET FONDS PODIUMKUNSTEN.

'**ROND 2016** bezocht ik een aantal debatten over de kloof tussen urban dans en theater. Ik merkte dat er veel wederzijds onbegrip was. Theaters waren terughoudend in het programmeren van hiphop. Dansers hadden op hun beurt niet veel kennis van wat er komt kijken bij een theaterproductie. Toen ik niet veel later de hiphopvoorstelling *The Roots* van de Franse choreograaf Kader Attou zag, viel voor mij het kwartje. De grotere urban dansvoorstellingen waren destijds gericht op spektakel, maar *The Roots* liet zien dat je met een simpel concept een volwaardige theatervoorstelling kunt maken.

Mind Ur Step stoomt urban makers klaar voor het theater. De gelijknamige voorstelling waarmee we door Nederland, België, Frankrijk en Duitsland toerden, is maar een deel van het programma. Achter de schermen kregen de elf deelnemende dansers volop coaching. We organiseerden workshops, bijvoorbeeld over ondernemerschap en productie. Ook brachten we een bezoek aan het Fonds Podiumkunsten, zodat de deelnemers een beeld kregen van de fondsenwereld.

De voorstelling *Mind Ur Step* is een coproductie van vijf partijen uit vier verschillende landen. Sommigen vinden dat internationale aspect bijzonder, maar voor mij is het vanzelfsprekend. Dankzij eerdere projecten van Roots & Routes wist ik al welke meerwaarde uitwisseling tussen verschillende landen kan hebben. Het levert makers nieuwe

indrukken op en vergroot hun netwerk. De Mind Ur Step-dansers kregen te maken met nieuwe stijlen en werkwijzen, waardoor ze uit hun comfortzone werden gehaald.

Van tevoren dacht ik dat het lastig zou zijn om iedereen aan boord te houden. Je vraagt om een commitment van anderhalf jaar en we konden bepaald geen commerciële tarieven bieden. Nu zijn we bijna aan het einde van het traject en er is niemand afgehaakt. Het is mooi om te zien dat er geen grote ego's zijn: de dansers verschillen van elkaar, maar zijn tegelijkertijd een echte familie geworden.

De afgelopen tijd is er vanuit theaters meer belangstelling voor urban dans. Toch zijn samenwerkingen nog altijd sporadisch. Ik hoop dat ze op den duur structureler worden, en dat theaters inzien dat urban dans meer is dan een hype. Als ze de volle zalen, maar ook de artistieke kwaliteit van *Mind Ur Step* zien, hoop ik dat ze denken: zo kan het dus ook.'

WELKE DISCIPLINE HEEFT JE IN 2018 DE MEEST VERRASSENDE ERVARING BEZORGD?

De hiphopmusical *Hamilton* van Lin-Manuel Miranda, die de kracht van migranten viert. Meesterlijk geschreven en geënceneerd. De overwegend gekleurde cast is enorm empowering.

PLEK IN PUBLIEK

Mijn opleidingsniveau en leeftijd komen meestal wel overeen, maar te vaak ben ik de enige persoon van kleur in het publiek.

WELKE LOCATIE HEEFT JE IN 2018 DE MEEST VERRASSENDE ERVARING BEZORGD?

Het Young Vic Theatre in Londen, vanwege de nieuwe en urgente verhalen, de intieme zaal, het diverse personeel en het voorbeeldig gemêleerde publiek. Een inclusief theater waar ik mij thuis voel! Een gevoel dat ik in Nederland mis.

HOE VERTEL JIJ JE OMGEVING OVER JE CULTUURBEZOEK?

Mond-tot-mond **20%**
Social media **80%**

VIA WELKE BRONNEN BLIJF JIJ OP DE HOOGTE VAN DE CULTUURAGENDA?

Plannen die ik lees **20%**
Mond-tot-mondreclame **10%**
Online **70%**

FOTO: TIM VAN BENTUM

CULTURELE STAPPENTELLER BRIAN LO SIN SJOE

Leeftijd > 47
Functie > subsidieconsulent
Werkt bij Fonds > sinds 2015
Opleiding > Engelse Taal en Letterkunde & Amerikanistiek, Universiteit Utrecht
Woonplaats > Utrecht
Burgerlijke staat > woont samen

AANTAL CULTUURKILOMETERS (CKM) IN 2018

Totaal circa

6000
CKM

VERDELING DISCIPLINES

Theater 30%
Dans 30%
Muziektheater 10%
Muziek 30%

Aantal voorstellingen

60

40 Randstad

20 Londen

Overige locaties

VERDELING LOCATIES

Traditioneel podium **80%**
Festival **15%**
Buitenlucht **3%**
Op locatie **2%**

Stad **98%**
Provincie **2%**

'Een staalkaart van wat hiphop is en kan zijn', *De Morgen*

MIND UR STEP

Mind Ur Step is een initiatief van Roots & Routes Nederland in coproductie met Maas theater en dans (NL), Koninklijke Vlaamse Schouwburg (BE), Racines Carrées (FR) en Roots & Routes Keulen (D).

DUUR TRAJECT

november 2017-april 2019

TOURDATA

november 2018-april 2019

AANTAL VOORSTELLINGEN 14

AANTAL VERWACHTE BEZOEKERS 3000

f /mindurstep
i @mind.ur.step

FOTO: HONARD PAYETTE

FOTO: NEGIN ZENDEGANI

Philip Geelkerken

‘Hoezo wil je fatsoenlijk betaald worden? Mankeert er soms iets aan je motivatie?’

Loon naar werken’ houdt de gemoederen danig bezig. Bij het Paradijsdebat en Fonds on Tour, aan keukentafels en in kroegen, overal klinkt de roep om eerlijke betaling. Met de komst van de Fair Practice Code vindt dit gesprek in het volle daglicht plaats. Er wordt flink gediscussieerd over de mogelijke gevolgen, positief of negatief. Wij legden de dilemma’s voor aan twee experts die ons helpen om een constructieve rol te spelen in een dynamische arbeidsmarkt. Via analyse voeren zij ons langs mogelijke oplossingen naar hartenkreet.

EERLIJKE ANALYSE

Philip Geelkerken stond versteld toen hij zich verdiepte in de arbeidsomstandigheden van de cultuursector. ‘Er lopen heel veel enthousiaste, geëngageerde mensen rond, en vaak hoogopgeleid. Maar onwaarschijnlijk veel van hen hebben kleine banen of hele kleine contracten. Het verdienvermogen ligt lager dan in welke sector dan ook. En dat voor een sector die voor een deel met gemeenschapsgeld wordt gefinancierd. Zelfs het onderwijs, waar veel mensen een kleine baan hebben, kent veel meer vaste dienstverbanden. En het verdienvermogen is daar ook veel normaler. Kunstenaars verrichten professionele arbeid tegen minder dan het minimumloon.’ Dit roept natuurlijk de vraag op hoe dit nu kan. Volgens Geelkerken heeft het met een surplus aan motivatie te maken. ‘Het is zó mooi om te doen, ook al verdien je er niets mee. Het nare is dat mensen ten dele nog blij zijn ook dat ze kunnen optreden. Daarbij komt dat het aanbod veel groter is dan de feitelijke vraag.’ Bovendien is er een onbalans tussen geïnvesteerde en betaalde tijd. ‘Veel makers steken eindeloos oefentijd in het werk, terwijl ze in de ‘afrekentijd’ een minimaal bedrag krijgen. Dat staat totaal niet in verhouding.’ Ook Henk Vinken ziet hoe de bevoegenheid van kunstenaars een obstakel vormt voor een volwassen beroepspraktijk. Zijn onderzoek naar honorariumrichtlijnen toont aan hoe lastig het is voor kunstenaars om afspraken te maken over een goede honorering. In de beeldende kunst gelden weliswaar richtlijnen, maar die zijn gebaseerd op het minimumloon. Volgens Vinken moeten we echt af van het idee dat overleven als kunstenaar afhangt van je motivatie. ‘Het moet meer gaan over vakmanschap, kennis, talent, vaardigheden, geïnvesteerde tijd en voorbereiding.’ Hij laakt het hardnekkige taboe op marktdenken en werken voor geld. ‘Je wordt daar zelfs op afgerekend. Als je normaal betaald wilt worden, mankeert er blijkbaar iets aan je motivatie.’

PODIUM KUNSTENAARS EERLIJK BETALEN?

HET ZAL JE MAAR GEZEGD WORDEN. DAT JE NIET ZO SPECIAAL BENT ALS JE WEL DACHT. EN DAT JE TÉ GEMOTIVEERD BENT VOOR JE VAK. DAT JE JE TE BUITEN GAAT AAN UITBUITING. DURVEN WE TE KIJKEN IN DE SPIEGEL DIE ONDERZOEKER **HENK VINKEN** EN ADVISEUR **PHILIP GEELKERKEN** ONS VOORHOUDEN? HET FONDS PODIUMKUNSTEN ZAG DAT ER NOG EEN HELE WEG TE GAAN IS VOORDAT HET NORMAAL IS DAT JE NORMAAL BETAALD WORDT VOOR NORMAAL WERK.

DOE NORMAAL.

EERLIJK GESPREK

Hoe kijken deze experts nu aan tegen de Fair Practice Code? Geelkerken ziet de code als een startsein voor een breed gesprek. ‘Het is een mooie code, omdat werkelijk iedereen die mag onderschrijven. Ook de individuele maker. Je verplicht je ermee de dialoog aan te gaan met degenen die jou een dienst aanbiedt.’ Vinken looft de code als kans voor omdenken. ‘Het is goed om af te stappen van het cliché van de armlastige kunstenaar die zich te pletter ploetert. Het gezonde uitgangspunt is loon naar werken. Dit impliceert ook dat het kunstvak een normaal vak is.’ Wat Vinken betreft is dat een grote omslag. ‘Veel partijen zagen het probleem niet zo, want er werden toch wel voorstellingen en producties gemaakt. Men belijdt met de mond dat het niet goed gesteld is met de beloning, maar als puntje bij paaltje komt, worden honorariumrichtlijnen niet gevolgd.’ Met de Fair Practice Code kan niemand meer

Henk Vinken

FOTO: NEGIN ZENDEGANI

FOTO: NEGIN ZENDEGANI

HENK VINKEN (56) is onderzoeker/eigenaar van Pyrrhula Research Consultants. In februari 2019 deed hij in opdracht van het Fonds Podiumkunsten een verkenning naar honorariumrichtlijnen in de culturele en creatieve sector. Vinken woont in Tilburg en is fan van De Pont museum.

> om de olifant in de kamer heen, vindt hij. Een extra voordeel is dat musea en podia niet meer met goed fatsoen kunnen zeggen dat reputatiewaarde een passende beloning vormt voor een tentoonstelling of voorstelling.

DRIETRAPSRAKET

Als we Vinken en Geelkerken beluisteren is er een drietrapsraket nodig om de code stuwkracht te geven. Ten eerste moet de sector solidariteit tonen in het maken van collectieve afspraken. Ten tweede zijn toezichthouders aan zet om het proces te versnellen. En de derde trap is dat de financiers (overheden en fondsen) goed gedrag moeten afdwingen. Geelkerken noemt het *push* en *pull*. 'Het moet uit de sector zelf komen én er moet druk van buiten zijn. Het raakt iedereen.'

EERSTE TRAP SOLIDAIRE SECTOR

Volgens Vinken is er een perverse relatie tussen supermotivatie en solidariteit. 'Motivatie en gave zijn geïndividualiseerde eigenschappen. Als socioloog vind ik het belangrijker dat kunstenaars samen met anderen, die ook een belang hebben bij je werk, aan een gezamenlijk doel werken. Solidariteit hoort een leidend principe te zijn in de hele productieketen. Dan kun je ook je rug rechthouden.'

Geelkerken deelt deze analyse. 'Laat ik het subtiel uitdrukken: in de organisatiegraad is ruimte voor groei.' Hij pleit voor een *common sense*-model tussen werkgevers, werknemers en zelfstandigen over tariefstructuren. 'Ook als er geen cao is, moet je samen tot afspraken kunnen komen. Zzp'ers kunnen richtlijnen opstellen voor redelijke tarieven. Als je je huis laat taxeren zijn er ook richtlijnen, terwijl alle makelaars zelfstandigen zijn. Het wordt nooit *one size fits all*. Er blijven altijd superspecialisten, toppers en starters.' Ook Vinken pleit ervoor om het simpel te houden. 'Richtlijnen werken het best als ze globaal zijn,' stelt hij. 'Dus geen ingewikkelde tabellen met staffels, maar een eenvoudig model. En vooral meer solidariteit en gezamenlijke betrokkenheid op één doel: loon naar werken.'

TWEDE TRAP SCHERP TOEZICHT

Vinken ziet toezichthouders als geschikte aanjagers van zo'n solidariteitslag: 'Het zou veel impact hebben als de bestuurders in de raden van toezicht op de trein stappen. Dat zijn ze eigenlijk ook aan hun stand verplicht. Het kan toch niet zo zijn dat zij hun reputatie afhankelijk maken van mensen die niet fatsoenlijk worden betaald?' Als het over toezicht gaat, zijn we op het domein van Geelkerken. 'Afspraken over betaling worden gemaakt tussen de uitvoerenden en degene die als werkgever of als producent acteert. Daarmee hoort het gesprek over een eerlijke praktijk ook bij de toezichthouders. De vraag is simpel: willen wij een organisatie zijn die eigenlijk misbruik maakt van de zwakke positie van een aantal professionals, of willen we eerlijk loon geven voor goed werk? Daar hoort ook bij dat je sommige dingen misschien niet meer moet doen.' Nu zijn we op een gevoelig punt beland: de mogelijke gevolgen van de Code voor aanbod en afname. Vinken merkt in de gesprekken toenemend draagvlak voor wat met een omfloerste term 'scherpe keuzes' wordt genoemd. 'Als er meer betaald gaat worden, en er komt geen geld bij, daalt het aanbod. De vraag is waar je de rekening neerlegt. Meer geld voor makers mag niet ten koste gaan van de exploitatie van theaters. Als je onderkent dat je mensen beter moet betalen, moet je ook accepteren dat je minder producties krijgt.'

DERDE TRAP EERLIJKE OVERHEID

Vinken vindt dat ook de overheid kritisch naar zichzelf moet kijken. 'Gemeenten stellen wel allerlei eisen aan wat makers voor een buurt moeten doen, maar lijken daar niet de consequentie aan te verbinden dat ze loon naar werken horen te krijgen. Het minste wat je kunt doen is stimuleren dat het gesprek hierover in een versneld tempo plaatsvindt.' Wat Geelkerken betreft mogen de minister en de fondsen één lijn trekken. 'Het gaat tenslotte om gemeenschapsgeld. Geef alleen nog maar subsidie als je er zeker van bent dat makers fatsoenlijk worden betaald. We willen toch ook geen kinderarbeid?' Het Fonds Podiumkunsten kan daarvoor een stip op de horizon zetten, vindt hij. Vinken prijst de manier waarop het Mondriaan Fonds zich heeft ingezet voor honorariumrichtlijnen, door vergaderingen te leiden, door reiskosten te vergoeden, door de sfeer te maken én door de eigen positie ter discussie te stellen. 'Niet als politiemannet, maar als degene met gezag bij wie je graag aan tafel komt zitten. Je wilt dat iemand tegen de prijsboksers zegt dat we het zo niet meer doen.' Geelkerken resoluut: 'Je moet de keuze maken: of we gaan eerlijk met elkaar om en betalen wat het waard is, of we blijven misbruik maken van mensen met een zwakke positie. Pas de hoge professionele standaard die je in de cultuursector hanteert, nu ook eens toe op dit vlak.' Zeg nou zelf, dat klinkt toch heel normaal?

Kijk voor meer informatie op arbeidsmarktagenda.cc.

<

FOTO: NEGIN ZENDEGANI

PHILIP GEELKERKEN (62) is directeur van het CAOP, kennis- en dienstencentrum op het gebied van arbeidszaken in het publieke domein. Hij adviseert het Fonds Podiumkunsten over arbeidszaken in het publieke domein. Geelkerken woont in IJhorst (Overijssel) en bezoekt regelmatig Schouwburg Ogterop in Meppel.

'Het is toch heel normaal dat we ons een beetje netjes gedragen? We willen toch ook geen kinderarbeid?'

HELP MAKERS VAN FONDSVREES AF

VAN ILLUSTREREN TOT LESGEVEN EN VAN VORMGEVEN TOT PROGRAMMEREN. **SHIRLEY HENDRIKSE** PROBEERDE HET ALLEMAAL UIT. GAANDEWEG WERD DUIDELIJK WELKE ROL HAAR HET BESTE LIGT: DE CREATIVITEIT IN ANDEREN STIMULEREN EN FACILITEREN. ALS CULTUURMATCHMAKER IN EINDHOVEN DOET ZE PRECIES DAT: GETALENTEERDE (URBAN) MAKERS VERBINDEN AAN DE FONDSSENWERELD.

Wat maakt de Eindhovense urban scene bijzonder?

'Eindhoven is geen grote stad, dus zijn er veel korte lijntjes tussen verschillende scenes en disciplines. Makers zijn niet zo bezig met concurreren en werken veel samen. Binnen én buiten de urban scene heerst een houding van 'niet lullen, maar poetsen'. Veel nieuwe initiatieven ontstaan van onderop. Volgens mij komt dat doordat Eindhoven van oudsher een arbeidersstad is.'

Waar lopen deze makers tegenaan bij het doen van een fondsaanvraag?

'Juist omdat ze gewend zijn om dingen gewoon te doen, is het een behoorlijke stap om een plan op papier te krijgen. Een fondsaanvraag vereist dat makers vooruitplannen en hun project uiteindelijk ook kunnen verantwoorden. Dat is even wennen.'

Als matchmaker is het jouw taak om ze daarbij te helpen. Hoe doe je dat?

'In gesprekken met makers stel ik veel vragen. Bijvoorbeeld: voor wie doe je dit? En wie is je doelgroep? Dat helpt ze om hun plan scherp te stellen. Tijdens mijn opleiding Communicatie aan de Design Academy heb ik geleerd om te denken vanuit mogelijkheden. Ik sluit mijn ogen niet voor problemen, maar geloof dat er meestal wel een manier is om ze op te lossen.'

Wat maakt jou benaderbaarder dan de fondsen?

'Een probleem van de fondsen is dat de medewerkers niet zichtbaar genoeg zijn. Ik moet makers er constant aan herinneren dat er échte mensen werken, en dat het heus niet eng is om contact

'Het is een
behoorlijke stap
om een plan op
papier te krijgen.'

FOTO: NEGIN ZENDEGANI

FOTO: DANIEL NICOLETTI

FONDS PODIUMKUNSTEN

Choreografe **CHERONEY PELUPESSY** (28) is geboren en getogen in Utrecht en woont in Amstelveen. Ze is al jaren actief met lessen, optredens, voorstellingen en andere dansprojecten. In *Samsara* vertelt zij het verhaal van de Aziatische cultuur waarin ze is opgegroeid tegenover de westerse maatschappij waarin ze leeft. *Samsara* is meer dan een interdisciplinaire dansvoorstelling. Het is een theatrale beleving, uitgevoerd door drie danseressen, een muzikante en een DJ van Aziatische afkomst.

Pelupessy maakte de voorstelling met een bijdrage uit het programma urban projecten. Zij kwam in contact met het Fonds Podiumkunsten via matchmaker Raymond den Uijl. De voorstelling ging in april in première in Het Huis Utrecht. *Samsara* is geselecteerd voor het Amsterdam Fringe Festival, 5-15 september 2019.

Het doel van je voorstelling is om de Aziatische gemeenschap meer naar het theater te krijgen. Hoe pak je dat aan?

'Naast promotie op social media breng ik flyers en posters langs bij Aziatische toko's, markten en buurthuizen. Mensen reageren enthousiast, maar het is natuurlijk afwachten of ze echt naar de voorstelling komen. Op festivals mik ik op een breder publiek.'

Wat betekende het voor jou om te worden ondersteund door het programma urban projecten?

'Het was een go om alles werkelijkheid te maken. En niet meer te twijfelen. Ik ga dit gebruiken om verder te bouwen aan mijn carrière. Dit is een mooie opstart.'

met ze te zoeken. Als matchmaker ben ik constant in het veld te vinden. Eigenlijk zit ik niet eens zo diep in de urban scene. Mijn ingang in de hiphopwereld was grappig genoeg een cultuurparticipatieproject voor ouderen, dat ik met projectbureau Mad Skills heb gedaan. Maar juist omdat ik me in verschillende scenes begeef, weet ik goed wat er in de stad speelt. Dat verkleint de afstand.'

Wanneer is je missie als matchmaker geslaagd?

'Als de fondsen en nieuwe makers elkaar beter weten te vinden. En als dit leidt tot financiering van onderbelichte projecten. Wanneer dat doel bereikt is? Misschien nooit. Daarom is het belangrijk dat het matchmakertraject blijft. De aanpak werkt namelijk heel goed: van tevoren is niet alles dichtgetimmerd, waardoor er voor individuele matchmakers ruimte is voor maatwerk en experiment.'

Wat zou jij doen als je directeur van het Fonds Podiumkunsten was?

'Dat is makkelijk: ervoor zorgen dat het matchmakertraject nog een hele tijd blijft bestaan!'

SHIRLEY HENDRIKSE

LEEFTIJD 38

GEBOORTEPLAATS Venray

IN EINDHOVEN bijna twintig jaar

WORDT BLIJ VAN mensen die zichzelf durven te zijn

LIGT WAKKER VAN onrecht

FAVORIETE CULTUURPLEK

Strijp-S

ONLINE shirleyhendrikse.nl, matchmakerscultuur.nl

HINKSTAPSPRONG19

HOE POËZIE RIJMT OP TECHNOLOGIE

IN 2018 SLOEGEN VIER PARTIJEN DE HANDEN INEEN IN **NITE** (NATIONAAL INTERDISCIPLINAIR THEATER ENSEMBLE). NITE IS EEN OPEN BEWEGING GEÏNITIEERD DOOR NOORD NEDERLANDS TONEEL + CLUB GUY & RONI + ASKO|SCHÖNBERG + SLAGWERK DEN HAAG. **BRAVE NEW WORLD 2.0** IS DE DERDE VOORSTELLING DIE HET COLLECTIEF MAAKTE. REGISSEUR **GUY WEIZMAN** ONTDEKTE ER DE SCHOONHEID VAN TECHNOLOGIE DOOR.

'NITE is ontstaan uit nieuwsgierigheid en uit de behoefte om onze disciplines te verbreden. Het is een intensieve artistieke samenwerking tussen Noord Nederlands Toneel, Slagwerk Den Haag, Askol|Schönberg en Club Guy & Roni. Vier partijen voor wie drie disciplines een gelijkwaardige rol spelen: muziek, dans en theater. De reden is simpel: de wereld waarin we leven is onmogelijk te duiden in één discipline. Door de handen ineen te slaan, kunnen we innoveren en elkaar versterken.

Bij elke NITE-productie verwachten we van de acteurs, dansers en musici dat ze vechten voor de kwaliteit van hun eigen discipline. Dat muziek, dans en theater gelijkwaardig zijn, betekent namelijk niet dat het een van-alles-wat-soep moet worden. De deelnemers horen constant de dialoog met elkaar aan te gaan om de voorstellingen naar een hoger niveau te tillen.

'De prikkelende inhoud, gecombineerd met het topensemble, maakt Brave New World 2.0 tot een van de meest intrigerende voorstellingen van dit theaterseizoen.'

***** NRC Handelsblad

BRAVE NEW WORLD 2.0 is een productie van NITE, de interdisciplinaire beweging van het Noord Nederlands Toneel, Club Guy & Roni, Askol|Schönberg en Slagwerk Den Haag. De voorstelling is geregisseerd door Guy Weizman.

TOERDATA 7 maart-18 mei 2019
AANTAL VOORSTELLINGEN
30 (inclusief try-outs)
**AANTAL VERWACHTE
BEZOEKERS** 12.000

nite.nl

FOTO: LEX VESSEUR, JELMER BUITENGA

In al onze voorstellingen nemen we actuele maatschappelijke thema's onder de loep. Toen we drie jaar geleden de invloed van technologie op de mensheid aan de kaak besloten te stellen, lag Aldous Huxley's dystopische roman *Brave New World* te smaken om als inspiratiebron gebruikt te worden. Tijdens het schrijven van *Brave New World 2.0* hebben we talloze wetenschappers gesproken. Zij zeiden: vermijd de valkuil om een dramatisch doemscenario over de toekomst te schetsen. Technologische ontwikkeling is immers niet per definitie goed of slecht. Het gaat erom hoe mensen die toepassen. De voorstelling velt geen oordeel, maar roept vooral vragen op. Wordt ongelijkheid bestreden of juist versterkt dankzij technologie? En welke invloed heeft *artificial intelligence* op onze menselijkheid?

Sciencefiction is een genre dat je niet vaak in theaters tegenkomt en *Brave New World 2.0* is behoorlijk *brainy*. Ik was verrast om van bezoekers te horen dat de voorstelling hen ontroerde. *Brave New World 2.0* heeft ook mijn eigen houding tegenover technologie veranderd. Voorheen keek ik wantrouwig naar nieuwe ontwikkelingen. Tegenwoordig ben ik nieuwsgieriger en minder bang voor wat de toekomst brengt. Ik vind niet dat alles maar moet kunnen, maar ik zie nu de poëzie in de vraagstukken die technologie met zich meebrengt.'

WELKE DISCIPLINE HEEFT JE IN 2018 DE MEEST VERRASSENDE ERVARING BEZORGD?

Bij festival Le Guess Who? kan ik me volledig onderdompelen in een 'what the f*ck'-ervaring. Steengoede muzikanten uit de verste hoeken van de wereld, soms betoverend, dan weer pijnlijk schurend.

PLEK IN PUBLIEK

Negen van de tien keer ga ik als witte, hoogopgeleide vrouw van begin dertig compleet op in mijn omgeving. Bij ADE Beats en Summer Dance Forever voelde ik me op een positieve manier buitenstaander tussen een jonger, meer divers publiek. De energie in het publiek, maar ook tussen de artiesten onderling, werkte aanstekelijk.

HOE VERTEL JIJ JE OMGEVING OVER JE CULTURBEZOEK?

Mond-tot-mond **100%**
Onze koffieautomaat en lunchtafel lenen zich perfect voor het uitwisselen van recensies, voorbeschouwingen en tips.

FOTO: TIM VAN BENTUM

CULTURELE STAPPENTELLER KARLIJN PROFIJT

Leeftijd > 32
Functie > subsidiecoördinator
Werkt bij Fonds > sinds 2018
Opleiding > master Kunst, Cultuur en Media, Rijksuniversiteit Groningen
Woonplaats > Amsterdam
Burgerlijke staat > woont samen

AANTAL CULTUURKILOMETERS (CKM) IN 2018

Conferenties en overige culturele bijeenkomsten **865 CKM**
Voorstellingen en concerten **2470 CKM**

VERDELING DISCIPLINES

Muziek **50%**
Dans **20%**
Theater **10%**
Muziektheater **10%**
Overig/interdisciplinair **10%**

VERDELING LOCATIES

Traditioneel podium **40%**
Festival stad **40%**
Festival buiten **5%**
Op locatie **5%**
Showcase/conferentie **10%**

Stad **80%**
Provincie **20%**

Trein **45%**
Auto **5%**
Fiets/te voet **50%**

HANDELSREIZIGER IN HOLLANDSE MAKERS

HOE MAAK JE HET ALS MAKER OVER DE GRENS?
FONDSPROGRAMMA **DUTCH PERFORMING ARTS** HELPT
MAKERS EEN INTERNATIONAAL PUBLIEK TE VEROVEREN.
DAARBIJ IS HET DEVIES VOLGENS **GERCO DE VROEG**:
INVESTEER IN RELATIES, HEB GEDULD EN BLIJF VOORAL JEZELF.

ACTIVITEITEN DUTCH PERFORMING ARTS 2018
27 INTERNATIONALE
BEZOEKERSPROGRAMMA'S
in Nederland met bijna **400** Nederlandse makers/
groepen en meer dan **400** internationale bezoekers
288 INTERNATIONALE OPTREDENS van
68 makers/groepen op **39** internationale festivals of
podia in **6** landen
(COLLECTIEVE) DEELNAME
aan **26** internationale beurzen, evenementen of
festivals in **15** landen
3 FELLOWSHIPS voor vertegenwoordigers van
gezelschappen

IF YOU COULD SEE ME NOW, FOTO: SANNE PEPER

LE FABULEUX DESTIN D'ARNEAU SHOITEMÂQUE

CHOREOGRAAF **ARNO SCHUITEMAKER** (42)
VERTELT HOE HIJ VASTE VOET AAN DE GROND KREEG IN FRANKRIJK.

ons team geweest om de voorstelling te ontwikkelen. Zo'n residentie heeft als groot voordeel dat we meteen met licht en geluid kunnen werken. In Nederland monteert je die pas in de laatste week.

In het buitenland maak je echt andere dingen mee, vooral in het contact met het publiek. In Frankrijk zitten de zalen vanzelfsprekender vol. Theaterbezoek heeft in Frankrijk van oudsher een stevige functie in de samenleving. De respons is ook uitbundiger, genereuzer. In Nederland gaat het publiek na afloop standaard staan. Dat gebeurt in Frankrijk niet, maar het applaus duurt vaak drie keer zo lang als in Nederland.

Toen ik twintig was en nog Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek aan de TU Delft studeerde, had ik geen idee dat ik ooit in een van de grootste theaters van Parijs zou staan met een dansgezelschap. Dat er zoveel waardering is, ja, daar ben ik best trots op.'

Arno Schuitemaker, Stein Fluijt,
Ivan Ugrin, Revé Terborg, Jade
Stenhuijs en Piet Defrancq

'SHOITEMÂQUE', zo spreken ze mijn achternaam uit. We doen het al een paar jaar goed in Frankrijk. Misschien past mijn werk goed bij de Franse danscultuur. Daar ligt de nadruk op de kracht van het lichaam. Dutch Performing Arts organiseert regelmatig bezoekersprogramma's voor internationale programmeurs, zoals op Julidans. Als die ons live zien, ontstaat er enthousiasme.

Met sommige programmeurs krijg je een persoonlijke band door gesprekken over politiek, over kunst, en vaak over bezuinigingen, ook in Frankrijk. In Nederland hebben we het meestal over kunst en cultuur. In Frankrijk spreekt men over *l'art*. Dat vind ik treffender, want volgens mij komt kunst uit de cultuur voort.

Sinds 2010 spelen we vaak in het buitenland, en langzaam bouw je echt iets op. Zo is het Chaillot – Théâtre national de la Danse, Parijs coproductant van *The Way You Sound Tonight*. We zijn er een aantal weken met

Gerco de Vroeg

'Zij is helemaal op de hoogte van het actuele aanbod, en ik weet hoe het werkt in Frankrijk.' Dat maakt ons nieuwsgierig. Hoe werkt het dan? 'Frankrijk is echt een netwerkland, waar lokale belangen ertoe doen. Het is dus aan te raden om te investeren in persoonlijke banden met programmeurs. Daarbij moet je wel gewoon jezelf blijven, hoor.'

BREXPORTHEFFING

Wat levert spelen in het buitenland nou op? 'Het is voor makers een verrijkende ervaring, maar ook een kans om vaker te spelen en je inkomsten te vergroten,' stelt Gerco. Hij signaleert dat cultuur in de afgelopen twintig jaar een multilaterale activiteit is geworden, iets waar de open grenzen in de EU ongetwijfeld aan hebben bijgedragen. 'De Britten hebben straks een probleem als de export van cultuur kostbaarder en ingewikkelder wordt.' Maar ook zonder grenzen zijn er genoeg obstakels te overwinnen. 'Frankrijk is nog steeds het mekka voor de podiumkunsten, vanwege de enorme infrastructuur. Kinderen worden vanaf de crèche meegesleurd naar het theater. Aan de andere kant is de markt daar enorm verza-

GOEDE NAAM

Dutch Performing Arts biedt makers en festivals kansen om relaties te consolideren en een goede naam op te bouwen. 'Het zou jammer zijn als het bij *one shot* blijft.' Over reputatie gesproken, Gerco beschouwt Dutch Performing Arts ook als een vorm van culturele diplomatie. 'Onze podiumkunstenaars zijn echte ambassadeurs die de reputatie van Nederland versterken als een tolerant, divers land, dat allerlei mensen kansen biedt. Door dit programma hebben we veel kansen gecreëerd en kunnen verzilveren. Natuurlijk zouden we meer willen, maar aan de andere kant bereiken we met betrekkelijk bescheiden middelen heel veel.'

ERIC EN EVA KOMEN OVER DE BRUG

BEGIN JANUARI HIELD REGISSEUR **ERIC DE VROEDT** IN DE OUDE KERK TE AMSTERDAM EEN HARTSTOCHTELIJK PLEIDOOI VOOR HET OVERBRUGGEN VAN DE KLOOF TUSSEN STAD EN PROVINCIE, EN TUSSEN MENSEN UIT VERSCHILLENDE SOCIALE MILIEUS. WIJ VROEGEN HEM MET WIE UIT HET VAK HIJ DAAROVER VERDER IN GESPREK WILDE. ERIC STELDE **EVA MIDDELHOFF** VOOR, DIRECTEUR VAN DE STADSSCHOUWBURG NIJMEGEN EN CONCERTGEBOUW DE VEREENIGING. ZIJ GREEP DE UITNODIGING MET BEIDE HANDEN AAN. HET WERD EEN OPENHARTIG GESPREK, OVER SJOKKENDE REISGEZELSCHAPPEN, LEGE PARKEERTERREINEN EN NIEUWE WEGEN.

'Laten we ons best doen om elkaar wat leuker te vinden.'

'Toneel laat zien dat de mens een ongrijpbaar wezen is.'

ERIC 'Eigenlijk was het vooral mijn bedoeling om wat stof te doen opwaaien tijdens de nieuwjaarsborrel van het Amsterdamse cultuurwereldje. Maar tot mijn verbazing ontmoette mijn verhaal veel instemming. Iedereen was het zo roerend met me eens dat ik achteraf dacht: hier is iets niet goed gegaan.'

EVA 'Ik kreeg er energie van, het gevoel dat er een hand werd gereikt. Ik vond je speech zo inspirerend dat ik de tekst naar alle honderd man van ons theater heb gestuurd. Maar later merkte ik dat het stuk ook weerstand oproept. Iemand zei zelfs dat hij zowat over zijn nek ging. Kennelijk kun je het ook lezen als de arrogante blik van de Randstedeling op de provincie.'

ERIC En wat zeg jij dan tegen die iemand die over zijn nek gaat?

EVA Dat je het echt niet zo hebt bedoeld...

Luid gelach van beide.

EVA Eigenlijk is de grens tussen provincie en Randstad niet zo makkelijk te trekken. Ik woon in Bergen, daar sta ik tussen de kunstenaars en villawijkers in de rij bij de kassa van de Albert Heijn. In Nijmegen is 60% hoog opgeleid, die stad is meer Randstad dan Diemen of Amstelveen. In Amsterdam denken sommige mensen nog steeds dat de wereld ophoudt bij de A10. Dat is pas provinciaal.

ERIC Het beeld van de kloof tussen stad en regio is voor mij een gesprekscader. Ook binnen steden en families leven mensen gescheiden van elkaar. We zetten ons vast in mensbeelden en laten ons segregeren. Toneel laat zien dat we veel ongrijpbarder, interessanter, rijker, poëtischer zijn dan we beweren. De echte mens is een raar soort wezen. Bij *Melk & Dadels* kom je erachter dat een Marokkaanse vrouw heel anders is dan je dacht. Eigenlijk is de metafoer van de kloof een verkeerde. De kloof is mijn eigen lafheid, mijn drukte, mijn laat-maar-zitten. Die kloof is soms zo te overbruggen. Je kunt bij de Albert Heijn-kassa in gesprek gaan met de caissière, maar hoe til je het naar een hoger niveau?

EVA Toen ik in Heerhugowaard kwam, vers uit Amsterdam, voelde dat als de woestijn. Bijna alleen maar cabaret, echt waar. Toch heb ik daar ervaren dat je ook in de provincie breed kunt programmeren, als je de tijd neemt en context biedt. De eerste keer dat we Sadettin (Kirmiziyüz, *De radicalisering van Sadettin K.*, Citizen K.; red.) programmeerden, hadden we vijftig mensen in de zaal. Na een paar keer zaten we op tweehonderd man. Niet bomvol, maar wel een hele goede zaal. Met alle fake nieuws en bangmakerij is het heel belangrijk dat we in het theater echte verhalen blijven vertellen. Juist bij maatschappelijke onrust moeten we elkaar vastpakken en ons best doen om elkaar als makers en theaters wat leuker te vinden.

ERIC Bij de acties tegen de bezuinigingen zag je wel dat we elkaar vonden. Maar daarna zijn we al snel...

EVA ...zijn we weer op ons eiland gaan zitten.

>

tussen maker en publiek, maar ook tussen schouwburg en maker. Ben je het ermee eens dat die dialoog ontbreekt?

ERIC Dat gesprek is tot nu toe steeds mislukt. Er is wel een informeel overleg van de BIS-gezelschappen met een tiental schouwburgers: het Driebergen-overleg. We eten en drinken met elkaar en proberen een ander gesprek te hebben. Niet alleen maar over het bestel.

EVA (*quasi-verontwaardigd*) Hoezo ben ik daar nog nooit voor uitgenodigd!?

ERIC (*lacht*) De volgende keer mag je mee, hoor. Maar zonder in een bestel-discussie te willen verzanden: we zitten tussen twee vuren. Aan de ene kant heb je het uitgeholde oude sociaaldemocratische systeem met reistheaters. Aan de andere kant het neoliberale recept van het ondernemerschap. Gaan we regulier het hele land door sjokken of gaan we ons ondernemerschap uitventen? We hebben echt nieuwe wegen nodig.

EVA Als je komt aansjokken om je vinkje te zetten, hoef ik je sowieso niet. Je bent niet geloofwaardig als je meteen weer de auto in duikt. Mijn droom is dat gezelschappen een intrinsieke motivatie hebben om in de regio

te spelen en daar een band op te bouwen. Maar dat kan niet als dat op dertig plekken moet.

ERIC Wij zijn allebei partner in de Theateralliantie. Met zo'n samenwerkingsverband kun je een megadeal maken met een beperkt aantal schouwburgers. Met Maria Goos en straks met *Amadeus*.

EVA Ja, en met een flink marketingbudget. Daar wordt door iedereen ook echt geld op tafel gelegd.

ERIC Toch roept zo'n initiatief ook kritiek op. De schouwburg die maar twee beurten wil afnemen, voelt zich buitengesloten. Waar het uiteindelijk om gaat is dat we een keer doen wat iedereen nodig vindt:

FOTO'S: MEGIN ZENDEGANI

'Het Fonds moet vaker spontaan een injectie kunnen geven.'

ERIC DE VROEDT maakte naam met het *mightysociety* project (winnaar Amsterdamprijs 2012) en is sinds 2018 artistiek leider van Het Nationale Theater, Den Haag. Dit voorjaar wordt *The Nation* opgevoerd in Frankfurt, Duitsland. Eric woont in Amsterdam.

EVA MIDDELHOFF is directeur-bestuurder bij Stadsschouwburg Nijmegen en Concertgebouw De Vereniging. Daarvoor werkte zij bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst en was ze directeur van Cool kunst en cultuur in Heerhugowaard. Eva woont in Bergen (N-H).

De nieuwjaarspeech van Eric is te vinden op afk.nl.

op *minder* plekken *vaker* spelen, zodat we een band kunnen opbouwen met publiek en podium. Vier keer *Leedvermaak* van Judith Herzberg in Nijmegen, vier keer in Groningen, dat is toch een doorbraak. En zelfs acht keer in ITA, Amsterdam. Dat doen we trouwens zonder de Theateralliantie, maar zelf.

EVA Tja, maar het blijven voor theaters en producenten risicovolle producties. Ik durf het aan omdat het bekende namen zijn, maar het is zeker niet kat in het bakkie.

ERIC Voor mij is de Theateralliantie meer een breekijzer dan een eindpunt. Ik vind het nog steeds een slecht antwoord. Het gaat wéér vooral over ondernemerschap, cashen, reclame, marketing en bekende namen. Het moet over de samenleving blijven gaan. Het echte nieuwe antwoord is waar je spontaan op stuit. Met *The Nation* voelden we de noodzaak om dat verhaal over Den Haag te vertellen, in de wijken. Het begon op de vlakke vloer, vervolgens kwamen er allerlei nagesprekken en lezingen in de wijk tot en met een virtual-realityfilm. Het groeide uit tot een marathonvoorstelling. Eindelijk een productie die ook over mij gaat, zeiden veel mensen. En als je wordt opgepikt door *De Wereld Draait Door* heb je ineens overal volle zalen. Maar het begint met lezen met wijkbewoners omdat die anders gewoon niet komen. Dat is wel ongelooflijk intensief werk.

EVA Ja, en het gaat om hele basale dingen. Als wij een inleiding aanbieden, kost dat ons 230 euro. Daar denken we dus elke keer over na.

ERIC We willen van onze schouwburg een huis maken waar de nieuwe stedelijke gemeenschap samenkomt. Nu komen er steeds

verschillende gemeenschappen samen. Eigenlijk versterken we de segregatie alleen maar. Zoals mensen vanzelf mengen in een ziekenhuis onder vervelende omstandigheden, zou het in het theater onder leuke omstandigheden moeten gebeuren.

EVA (*instemmend knikkend*)

Ja, dat is helemaal waar ik ook naar streef, hoor. Bij *Melk & Dadels* lukte het, bij *Thuislozen* lukte het, dus het kan wel. Bij het Boekenfeest sprak ik een hoogopgeleide vrouw, die verbaasd was dat ze haar SRV-man er tegenkwam. Het kan wel.

ERIC Stel je voor dat wij elkaar vinden en rond een voorstelling een gaaf project doen. Als we dat met z'n tweetjes gaan doen, wordt het gefröbel waar iedereen overspannen van wordt. Laat het Fonds een spuit in goede ideeën stoppen en een flinke injectie geven. Dat hoeft helemaal niet structureel of met nieuwe functies.

EVA Nee, alsjeblieft geen institutionalisering, helemaal mee eens.

ERIC Als wij elkaar vinden, moet je – pfffft – die spuit erin kunnen douwen.

EVA Ja, kom maar op met je ideeën! Dat geluid willen we van het Fonds horen.

Met dank aan Lex Bohlmeijer voor het in goede banen leiden van het gesprek.

<

'Als je een vinkje komt zetten, blijf dan maar weg.'

EEN VERHAAL VAN ONS ALLEMAAL

NA EEN EERDERE CLASH SLOEGEN HET BIJLMER PARKTHEATER EN THEATERGEZELSCHAP ORKATER TOCH WEER DE HANDEN INEEN. HET RESULTAAT: DE COPRODUCTIE **WOISKI VS. WOISKI**, DIE HET BEGIN VORMDE VAN EEN LANGDURIGE SAMENWERKING. DIRECTEUR BIJLMER PARKTHEATER **ERNESTINE COMVALIUS**: 'JUUST DOOR DE DISCUSSIE AAN TE GAAN, KUNNEN WE VAN ELKAAR LEREN.' DE BEJUBELDE VOORSTELLING WERD DOOR HET FONDS PODIUMKUNSTEN ONDERSTEUND VIA DE MEERJARIGE SUBSIDIE VOOR ORKATER EN VIA EEN PROJECTSUBSIDIE VOOR HET BIJLMER PARKTHEATER.

'**WOISKI VS. WOISKI** is gebaseerd op de biografie die Patrick van den Hanenberg over Max Woiski senior en junior schreef. Woiski senior kwam in de jaren dertig als een van de eerste Surinamers naar Nederland; later volgde zijn zoon. De voorstelling gaat over de toonaangevende muzikale carrière van beide mannen en de obstakels die ze in dit land tegenkwamen, maar ook over hun onenigheid onderling.

Een eerdere samenwerking met Orkater in het kader van talentontwikkelingsprogramma De Nieuwkomers was op een botsing uitgelopen. Wat er misging? Laten we het op interculturele misverstanden houden. Toch kozen we ervoor om *Woiski vs. Woiski* in coproductie met dit theatergezelschap te maken. Omdat de bereidwilligheid er was om van elkaar te leren. En omdat er deze keer sprake was van gelijkwaardigheid.

De WijkJury Amsterdam koos *Woiski vs. Woiski* als beste theatervoorstelling van vorig seizoen. Een jurylid zei: 'Ik zag op het toneel precies wat ik voelde toen ik net in Nederland kwam wonen.' Die reactie heb ik ook vanuit het publiek gehoord, en niet alleen van Surinaamse Nederlanders.

Ik heb me eraan gestoord dat sommige kranten het een multiculturele voorstelling noemden. Volgens mij vertelt *Woiski vs. Woiski* juist een universeel verhaal en gaat het over een geschiedenis die ons allemaal raakt. Bovendien kaart het thema's aan die nog altijd actueel zijn. Bijvoorbeeld hoe iemand met een lichtere huidskleur vaak een voorkeursbehandeling krijgt.

Voordat we met *Woiski vs. Woiski* door het land toerden, hebben we de voorstelling eerst vijftien keer gespeeld in het Bijlmer Parktheater. Zo ontstond er *buzz*. Publiek van kleur ging daardoor reizen om de voorstelling te zien. Naar Rotterdam en Den Haag, maar ook naar Franeker en Hoogezand-Sappemeer. Zo was er ook in de theaters buiten de Randstad altijd veel diversiteit in de zaal.

Onze samenwerking met Orkater blijft niet bij *Woiski vs. Woiski*. We zijn een structurele samenwerking van vier jaar aangegaan. Daar moeten minstens twee nieuwe voorstellingen uit voortkomen. De discussies die ontstaan als twee heel verschillende organisaties een coproductie maken, zijn volgens mij heel waardevol. Je steekt veel op van elkaars expertise en ervaring, maar je houdt er ook verhalen aan over die voor de verandering niet vanuit het dominante westerse perspectief verteld worden.'

WELKE DISCIPLINE HEEFT JE IN 2018 DE MEEST VERRASSENDE ERVARING BEZORGD?
Normaal ga ik voor rock en metal, maar ik was aangenaam verrast door de bijzondere sfeer die Sevdaliza, een Nederlandse zangeres met Iraanse roots, neerzette in Paradiso.

PLEK IN PUBLIEK
Ik houd de nieuwste ontwikkelingen binnen de metal goed bij, dus ik sta nogal eens tussen een aanzienlijk jonger publiek.

VERHOUDING ONLINE EN OFFLINE
Als veertiger loop ik niet meer alle grote Europese festivals af, zoals vroeger. Online kun je perfecte concertregistraties vinden, van festivals als Wacken Open Air en Graspop.

HOE VERTEL JIJ JE OMGEVING OVER JE CULTURBEZOEK?
Mond-tot-mond > 90%
Social media > 10%

Leeftijd > 45
Functie > bureaumedewerker
Werkt bij Fonds > sinds 2004
Opleiding > mbo
Woonplaats > Zoetermeer
Burgerlijke staat > heeft een vriendin
Hobby > Nationaal Videogame Museum, verzamelaar retrogames, gitaar spelen

CULTURELE STAPPENTELLER

MARTIJN VAN DEN BERGEN

FOTO: TIM VAN BENTUM

AANTAL CULTUURKILOMETERS (CKM) IN 2018

1500 CKM

VERDELING DISCIPLINES

Muziek 80%
Theater 15%
Overig 5%

VIA WELKE BRONNEN BLIJF JIJ OP DE HOOGTE VAN DE CULTURAGENDA?

Mond-tot-mond (groepsapps) 50%
Websites/social media 30%
Tijdschrift 20%

Traditioneel podium 80%
Festival 20%

Trein 55%
Fiets/te voet 20%
Auto 25%

'Grappig en wrang tegelijk, dat is *Woiski vs. Woiski*. En dat is knap.'
**** de Volkskrant

WOISKI VS. WOISKI is een coproductie van het Bijlmer Parktheater en Orkater. In juli 2019 gaat de voorstelling op tournee in Suriname, daarna in Nederlandse theaters.

TOURDATA

10 januari-31 maart 2018

AANTAL VOORSTELLINGEN 46

AANTAL BEZOEKERS TOT NU TOE 8.085

f /bijlmerparktheater
f /Orkater
@bijlmerparktheater
@orkater

FOTO: RUBEN WUJSTOK

SPRING LEVENDE REGELINGEN

IN 2018 EN 2019 HEEFT HET FONDS **TWEE KERSVERSE REGELINGEN** GELANCEERD: **#NIEUWSTUKKEN** EN **UPSTREAM: MUSIC**. MÉÉR REGELINGEN IS NOOIT EEN DOEL OP ZICH, MAAR ALTIJD BEDOELD ALS ANTWOORD OP ONTWIKKELINGEN IN DE SECTOR. DEZE TWEE NIEUWSTE ZIJN EROP GERICHT OM MAKERS EEN ALLEREERSTE OF JUUST EEN VOLGENDE GROEISPURT TE GEVEN. WE BLIKKEN TERUG OP HOE DEZE REGELINGEN TOT STAND KWAMEN. WELKOM IN DE KRAAMKAMER VAN HET FONDS PODIUMKUNSTEN.

Hoe werkt dat nou met nieuwe regelingen? Heeft een Fondsmedewerker op een goede dag een ingeving onder de douche? Of zit er in Den Haag een groepje subsidiërs te broeden op een algoritme dat automatisch de beste regeling genereert? Adjunct-directeur Dennis Stam helpt ons uit de droom. 'Je moet het probleem eerst heel goed begrijpen en het erover eens zijn welk doel je formuleert. Een nieuwe regeling is doorgaans het resultaat van praten, praten, heel veel praten.' In het geval van Upstream: Music was het de sector zelf die het gesprek aanzwengelde. Een aantal jaren geleden hield Sena (uitvoeringsorgaan Wet op de naburige rechten) op Noorderslag een pleidooi voor een investeringsfonds voor popmuzici. Daarop zijn Sena en het Fonds samen met artiesten, managers en industriepartijen om de tafel gegaan (zie kader Goede doelen).

BROOD EN SPELEN

Upstream: Music is een reactie op de radicale veranderingen in de muziekindustrie. Popmuzikanten verkopen nauwelijks nog platen en de inkomsten uit streams zijn geen vetpot. Geld verdienen je tegenwoordig vooral door op te treden. Daar verdient een platenmaatschappij weinig aan. Het gevolg is dat maatschappijen en labels minder snel geneigd zijn om geld te steken in musici die het stadium van belofte voorbij zijn, maar nog niet voldoende naam en faam hebben om op eigen benen te staan. Dennis omschrijft het als een klassieke *catch 22*. 'Je moet nieuw werk maken om te kunnen spelen. Met optreden verdienen je je brood. Maar om te kunnen spelen, moet je eerst nieuw werk maken. Anders word je niet geboekt.'

OUDERWETS INNOVATIEF

Waarom steunt het Fonds eigenlijk musici die in principe commercieel georiënteerd zijn? 'We willen dat ook in dat deel van het veld artistieke ontwikkeling kan plaatsvinden,' licht Dennis toe. 'En dat mensen een redelijke boterham kunnen verdienen.' In wezen is Upstream: Music een traditionele regeling, met een traject van aanvraag, beoordeling en besluit. Tegelijkertijd kunnen aanvragers niet met een traditionele tekortbegroting aan komen zetten, benadrukt hij. 'We willen

echt van tevoren weten wie er mee-investeert. Want wij betalen niet alle kosten. Als jij iemand hebt die 15.000 euro in je werk steekt, kunnen wij dat bedrag verdubbelen.' De regeling is er dus op gericht om mogelijke investeerders, zoals labels, maatschappijen of publishers, te verleiden om geld op tafel te leggen? 'Ja, zo heeft Upstream: Music een accelererend effect. We financieren geen aanbod waar geen vraag voor is.' Overigens heeft de regeling nog een tweelingzusje: Upstream: Music x Design, bij het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie (zie upstreamgrants.nl).

VOORBIJ DE HORIZON

Ook in de schrijfkunst voor het podium zijn er verschuivingen gaande. #NieuweStukken sluit vooral aan 'bij de wens om zichtbaar te zijn voorbij de horizon van het Fonds,' zoals secretaris theater Jenny Mijnhijmer het verwoordt. 'Er zijn complete netwerken die geen weet hebben van ons bestaan.' De vonk voor #NieuweStukken ontstond in gesprekken tussen het Nederlands Letterenfonds en het Fonds Podiumkunsten. 'De samenleving verandert en daar horen andere verhalen bij. We kwamen tot de conclusie dat er nog een gat zat tussen onze regelingen en de schrijvers die andere verhalen vertellen.' Door de expertises te stapelen heeft het Fonds samen met het Letterenfonds een

'Er zat nog een gat tussen onze regelingen en de schrijvers die andere verhalen vertellen.'

ontwikkelingstraject bedacht. De eerste editie loopt van januari tot en met juni 2019, en er doen tien schrijvers mee. Die zijn aangedragen door de partners Bijlmer Parktheater, ROSE stories, Theater Zuidplein, El Hizjra en Poetry Circle Nowhere. 'Dat zijn onze talentenscouts, eigenlijk zoals de matchmakers in de urban scene.' De schrijvers krijgen een-op-een coaching en vier inhoudelijke masterclasses. Ze sluiten het traject af met een toonmoment waarbij een stuk van 45 minuten wordt gelezen.

WERK IN UITVOERING

Uiteindelijk is een regeling dus ook maar mensenwerk. Dennis prijst beleidsmedewerker Anita Verheggen, bij Ntb/Kunstenbond, die Upstream: Music op de agenda heeft gezet en gehouden. Jenny ziet Greetje Heemskerk, afdelingshoofd van het Letterenfonds, als een van de drijvende krachten. Maar de namen van de regelingen hebben zij zelf bedacht. Dennis verklapt waar de inspiratie voor Upstream: Music vandaan komt. 'Het is eigenlijk een woord uit de olie-industrie: het verwijst naar het winnen van de ruwe olie in de productiefase, zodat je het vervolgens kunt verwerken tot

FOTO: NEGIN ZENDEGANI

FONDS ON TOUR

2018

NEDERLAND VERANDERT IN HOOG TEMPO. WAT BETEKENEN DIE MAATSCHAPPELIJKE VERANDERINGEN NU VOOR DE TOEKOMST VAN DE PODIUMKUNSTEN? HET FONDS GING MET DIE VRAAG HET LAND IN.

met overheidssubsidie invloed kunt hebben in een commercieel domein.' Het budget van #NieuweStukken is met anderhalf ton een stuk bescheidener. Samen met subsidiecoördinator Peter Hendrikx heeft Jenny een verdeling gemaakt in posten voor de schrijver, de partner en de toonmomenten. 'We kopen vooral de tijd van de schrijvers om te kunnen schrijven. Zij moeten zich ook echt vrij kunnen maken.'

VAN UP- NAAR MAINSTREAM?

In welke mate verwachten Jenny en Dennis dat de gebruikers van de twee nieuwe regelingen doorstromen naar de vertrouwde regelingen van het Fonds? Daar zijn beide medewerkers stellig over. 'Een Fondssubsidie is niet het walhalla,' zegt Jenny. 'Het gaat ons erom makers een startpositie te geven die bij hen past. En a seat at the table.' Dennis valt haar bij. 'Net als de urban

GOEDE DOELEN

DOEL 1: UPSTREAM: MUSIC is bedoeld voor artiesten die al enige tijd bezig zijn en een stevige basis hebben. Een bijdrage uit Upstream: Music kan worden gebruikt om een sprong te maken naar meer publiek en meer inkomsten.

DOEL 2: #NIEUWESTUKKEN is een subsidieregeling voor beginnende schrijvers waarvan we de verhalen nog te weinig horen op de Nederlandse podia. Het gaat om schrijvers in de breedste zin van het woord, dus ook dichters en woordkunstenaars. Zij krijgen de ruimte om nieuwe verhalen te maken en te presenteren.

regeling is #NieuweStukken erop gericht om een breed scala aan makers te ondersteunen, die mogelijk prima een plek vinden in het vrije circuit. Een genre als *spoken word* zit misschien wel helemaal niet zo ver bij cabaret vandaan. En ook bij Upstream: Music zullen makers zitten die heel goed op eigen benen staan.' Dennis moet nog even wachten voordat Upstream: Music resultaat boekt, maar van #NieuweStukken worden de vruchten nu al geplukt. Jenny, enthousiast: 'Het eerste toonmoment in Casa Sophia bij El Hizra, waar professionele acteurs de teksten voorlezen, was ontroerend. Er is grote dorst naar deze regeling.' Kraamkamer of dorstlesser, het Fonds speelt de rol die nodig is.

Videoverslagen van beide regelingen vind je op het Vimeo kanaal van het Fonds Podiumkunsten (vimeo.com).

FOTO: NEGIN ZENDEGANI

> producten. In zekere zin doen we dat met Upstream: Music ook. Maar je kunt natuurlijk ook denken aan tegen de stroom in zwemmen, naar een mooiere plek.' De werktitel van Jenny's regeling was 'Verander de wereld, begin bij de theatertekst-auteur'. #NieuweStukken vindt ze beter. 'Dat vertelt voor deze generatie schrijvers precies waar het om draait.' Is zo'n regeling nou helemaal af als die wordt gepubliceerd? Dennis schudt het hoofd. 'Met Upstream: Music zitten we in een opstartjaar. We toetsen in dat eerste jaar als het ware in de praktijk wat we bedacht hebben. Daarover blijven we in gesprek met het veld.' Ook #NieuweStukken is zeker nog niet af, vertelt Jenny. 'We zijn nu halverwege en hebben een eerste evaluatie gehad met alle partners bij ROSE stories in Amsterdam. Met de schrijvers doen we na afloop een evaluatie.'

GOED BESTEED

Gaat het eigenlijk bij deze regelingen om serieus geld? Dennis vindt van wel. 'Binnen het Fondsbudget is zes ton een aanzienlijk bedrag. Aan de andere kant hebben we het over een markt waarin miljoenen omgaan. Voor ons is dit vooral een mooi voorbeeld van hoe je

FOTO'S: EDWIN WEEERS

#1 TUSSEN RIJK EN REGIO

HOE realiseren we een betere aansluiting tussen landelijk aanbod en podia?

'DE HUB past bij de podiumkunsten van de toekomst: je kunt het niet alleen, je hebt verbinding met andere ontmoetingsplekken en partners nodig.'

#2 ALLES OF NIETS

MOET de podiumkunstsector inclusiever zijn en hoe komen we daar?

'MEER MENSEN die vanuit de niet-dominante positie redeneren, moeten deel gaan uitmaken van het beleid.'

#3 THE FUTURE IS NOW

MOETEN de podiumkunsten digitalisering omarmen, of juist een tegengeluid bieden?

'HET GEMAK van digitalisering staat op gespannen voet met de frictie die kunst brengt.'

#4 VERANDERING IS DE ENIGE CONSTANTE

HOE houden we voldoende ruimte voor innovatie, experiment en nieuwe ideeën?

'SOMS moet iemand die al twintig jaar op dezelfde plek zit, daar weg. Ook dat hoort bij een transitie.'

Kijk voor het verslag op magazine-on-the-spot.nl/fondsontour.

DICHT-BIJ-MIJN-BED-SHOW

SHERWIN BLIJD IS EEN GEBOREN BRUGGENBOUWER: HIJ MAAKT OVERUREN OM MENSEN, ARTISTIEKE DISCIPLINES EN WERELDEN BIJ ELKAAR TE BRENGEN. BIJVOORBEELD MET ZIJN PLATFORM GUAP, DAT JONG URBAN TALENT AAN HAAGSE INSTELLINGEN VERBINDT. TOEN SHERWIN ZAG DAT FONDS PODIUMKUNSTEN, FONDS VOOR CULTUURPARTICIPATIE EN VSBFONDS EEN MATCHMAKER ZOCHTEN VOOR ZIJN THUISSTAD **DEN HAAG**, WIST HIJ DAT DIE ROL HEM OP HET LIJF GESCHREVEN WAS. 'IK WAS AL CULTUURMATCHMAKER VOORDAT HET WOORD BESTOND.'

Wat maakt de Haagse scene bijzonder?

'Het barst hier echt van het talent. Een paar van de grootste hiphopartiesten van dit moment komen uit Den Haag: Frenna en Mula B. Dat motiveert veel jongeren in de stad om ook te gaan rappen of produceren.'

Wat heb je het afgelopen jaar als matchmaker geleerd?

'Loslaten. Ik had de neiging om artiesten bij elk detail van hun aanvraag te ondersteunen. Gaandeweg heb ik geleerd om niet te veel hooi op mijn vork te nemen. Getalenteerde makers leren meer als je ze niet constant bij de hand neemt.'

En waar ben je het meest trots op?

'Ongeveer de helft van de makers doet na een gesprek een fondsaanvraag. Ook een rapper/producer die compleet gedemotiveerd was, omdat hij eerder afgewezen was door een regionaal fonds. Ik heb hem ervan weten te overtuigen om een aanvraag te doen bij het Fonds Podiumkunsten. Die aanvraag is uiteindelijk toegekend. Het is mooi om iemand zo een boost te geven in zijn zelfvertrouwen.'

SHERWIN BLIJD

LEEFTIJD 31

GEBORTEPLAATS Den Haag

WORDT BLIJ VAN

fitnessen, zwemmen

LIGT WAKKER VAN

onafgemaakte to-do-lijstjes

FAVORIEETE CULTUURPLEK

Grote Markt ('allerlei mensen en disciplines komen er organisch samen')

ONLINE guap070.nl
matchmakerscultuur.nl

Matchmaken, wat houdt dat eigenlijk in? 'Als cultuurmatchmaker ben je een soort *middle man*. Aan de ene kant ben je het aanspreekpunt voor makers die meer willen weten over alles wat komt kijken bij het doen van een aanvraag. Aan de andere kant houd je fondsen op de hoogte van wat er speelt en waar makers vanuit de urban scene tegenaanlopen. Het is mijn taak om de bekendheid van drie cultuurfondsen te vergroten binnen de urban scene in Den Haag. En andersom. Omdat ik bij de eerste lichting matchmakers zit, mocht ik zelf veel invulling geven aan mijn werkzaamheden. Ik geef makers bijvoorbeeld advies over verschillende regelingen, maar begeleid ze ook bij het schrijven van een aanvraag.'

Zijn dat zaken waar veel makers uit de urban scene tegenaan lopen?

'Ja, een aanvraag schrijven is echt een drempel als je er geen ervaring mee hebt. Ook weten sommige urban makers niet eens dat de cultuurfondsen bestaan. Of ze zien een aanvraag doen als bedelen. Ik krijg vaak de vraag: waar zit het addertje onder het gras? Pas als je vertelt dat het om overheids-geld gaat, snappen ze het.'

Waarom ben jij de aangewezen persoon om deze makers te helpen?

'Ik heb veel urban talent in mijn netwerk, onder meer omdat ik als programmeur bij theater De Vaillant in de Schilderswijk heb gewerkt. Verder heb ik zelf een achtergrond als hiphopartiest. Ik snap wat makers uit de urban scene bezighoudt en spreek hun taal. Ik zorg ervoor dat de fondsenwereld voor urban makers minder als een ver-van-mijn-bed-show voelt.'

'Ik zorg ervoor dat de fondsenwereld voor urban makers minder als een ver-van-mijn-bed-show voelt.'

FOTO: NEGIN ZENDEGANI

FOTO: STIJN MAAS

FONDS PODIUMKUNSTEN

RAPPER ZENO (artiestennaam van Kevin Biemans, 20) debuteerde in 2018 met de EP *Vallen Als De Nacht*. Zijn spitsessie bij Zonamo Underground heeft al meer dan 25.000 views op YouTube. Zeno's tracks zijn opgenomen in diverse afspeellijsten, waaronder Spotify Fresh Flows en de Nederlandse Viral Top 50. In 2018 was Zeno Artist of the Week bij FunX en bereikte hij de halve finale van FunX Talent. Matchmaker Max de Beijer bracht de Brabantse rapper in contact met het Fonds Podiumkunsten. Met steun van het programma urban projecten maakte Zeno

zijn tweede EP *Balans*. Op 22 maart 2019 vond de release party plaats in de Graanbeurs in Breda. Zeno wil verder met onafhankelijk uitbrengen van muziek, optredens, workshops en mixen en masteren voor andere artiesten.

'Met *Balans* vindt hij zijn draai... Een compacte plaat die nog geen twintig minuten klokt, waarop je Zeno leert kennen in zijn puurste vorm.'
Online hiphopmagazine Hiphop In Je Smoel

HINKSTAPSPRONG19

TOEKOMST MUZIEK: INSTRUMENT PRINTER

AART STROOTMAN GELDT ALS EEN VAN DE MEEST VERNIEUWENDE GITARISTEN, COMPONISTEN EN MUZIEKTHEORETICI VAN NEDERLAND. MET ZELFGEBOUWDE INSTRUMENTEN EN **EEN VOORLIEFDE VOOR EXPERIMENT** WEET HIJ DE GRENZEN VAN GELUID OP TE REKKEN. IN 2014 DEED STROOTMAN EEN AANVRAAG BIJ HET FONDS PODIUMKUNSTEN ALS NIEUWE MAKER. SINSDIEN ONTVING HIJ DE WERKBIJDRAGE MUZIEKAUTEUR, EEN PRODUCTIESUBSIDIE VOOR ZIJN BAND TEMKO EN EEN SUBSIDIE VOOR EEN COMPOSITIEOPDRACHT VAN KLASSIEK FESTIVAL WONDERFEEL.

FOTO: JOSTIJN LIGTVOET

Je zou kunnen zeggen dat ik met mijn muziek onderdeel ben van een niche. Het lukt me om rond te komen van dit werk, maar dat vergt een veelheid aan activiteiten: optreden, schrijven, onderzoek doen en lesgeven. Ik vind het een zegen dat er fondsen zijn die me financieel kunnen ondersteunen bij het uitvoeren van mijn ideeën en projecten.

Voordat ik vorig jaar de werkbijdrage muzikauteur kreeg toegekend, was mijn aanvraag eerst twee keer geweigerd. Vervelend, maar je leert ervan. Bijvoorbeeld om scherp te formuleren wie je bent en wat je doet als maker. Als je me nu vraagt om te vertellen over het project waar ik aan werk, dan kan ik dat in drie zinnen doen. Momenteel onderzoek ik instrumenten die microtonale muziek kunnen spelen, bijvoorbeeld gitaren waarvan de frets verschoven zijn. Om erachter te komen wat er met dit soort instrumenten allemaal mogelijk is, ga ik er een aantal etudes voor schrijven. Dit onderzoek is onderdeel van een opdracht die ik heb gekregen toen ik in 2017 de Gaudeamus Award won, maar dankzij de werkbijdrage muzikauteur kan ik er die diepte mee in.

De dialoog aangaan is de beste manier is om je enthousiasme voor muziek over te brengen. Als gitarist en componist zie ik dat als mijn verantwoordelijkheid. Ik ben nu in gesprek met de programmeur van Concertzaal Tilburg om te kijken of mijn etudes gespeeld kunnen worden in het voorprogramma of de pauzes van andere concerten. Zelfs een korte blootstelling aan nieuwe geluiden kan namelijk genoeg zijn om het publiek te prikkelen.

Als je wilt dat je muziek een lang leven beschoren is, is het gevaarlijk om met zelfgebouwde instrumenten te werken. Die gaan uiteindelijk meestal een loods in en komen er alleen uit als er een hernieuwde interesse is in je werk. Voor die uitdaging zoek ik naar oplossingen.

Misschien kunnen we bijzondere instrumenten in de toekomst als 3D-vectortekening via de mail versturen met een soort IKEA-hand-

leiding. Dan kan de ontvanger het instrument printen en in elkaar zetten. Over dit soort zaken spar ik graag met allerlei wetenschappers, want wie weet wat er allemaal mogelijk wordt als musici hun kennis delen met andere terreinen. Een pdf mailen leek dertig jaar

geleden ook onwaarschijnlijk; nu vinden we het de normaalste zaak van de wereld.'

aartstrootman.com
/aart.strootman
/temkomusic
@aartstrootman

'Een performer, een improvisator, een uitvinder, een unieke componist.'
Juryrapport Gaudeamus Award 2017

OPTREDENS 2019

11 MEI Europese première nieuw werk Bryce Dessner met Doelen-Kwartet, De Doelen, Rotterdam

11 MEI TEMKO speelt Terry Riley's *Shri Camel*, Korzo, Den Haag

4 SEPTEMBER première *W.A.L.L.*, Gaudeamus, TivoliVredenburg, Utrecht

4 NOVEMBER *The Way You Sound Tonight*, November Music, Verkade-fabriek, Den Bosch

8 NOVEMBER *W.A.L.L.*, November Music, Theater aan de Parade, Den Bosch

COLOFON

SAMENSTELLING EN REDACTIE

Carlie Janszen
Marianne van de Velde

TEKSTREDACTIE

Frans Hempen, de zoele haven

INTERVIEWS

Jelena Barisic (p. 6, 12, 14, 22, 28, 30)

Frans Hempen (p. 8, 16, 18, 24)

ONTWERP

Joanna Greve, de zoele haven

DRUKWERK

Veenman+, Rotterdam

MET DANK AAN

Lex Bohlmeijer
Emily Coenen (DeLaMar Theater)
Sarie Soewargana

CONTACT

FONDS PODIUMKUNSTEN

Koningin Julianaplein 10
2595 AA Den Haag

Postbus 85974
2508 CR Den Haag

T 070 707 27 00

E info@fondspodiumkunsten.nl

W fondspodiumkunsten.nl

f /FondsPodiumkunsten

@fondspodiumkunsten

@FPodiumkunsten

© 2019, Fonds Podiumkunsten

Hink/Stap/Sprong is een uitgave van Fonds Podiumkunsten. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of opgeslagen en/of openbaar gemaakt zonder toestemming van de uitgever.

GUERRILLA, DANSTHEATERAYA EN DOX. FOTO: BEN VAN DUIN

